

170 6 20

ŠTEVILKA 1

LETNIK XXXIV

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. JANUARJA 1933

VSEBINA: Zakon za varstvo kmeti. — *Dr. Basaj:* Uredba o ureditvi izplačil vlog pri denarnih zavodih. — *Dr. Basaj:* Zaščita trgovcev in obrtnikov. — Pomen preferencialnih carin za naše gospodarstvo. — *Dr. Vlado Valenčič:* Zaščita dolžnikov kot gospodarski problem. — Važen odlok glede davčne oprostitve. — Zvezine objave. — Davki in takse.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 1, I. 1933.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Adlešičih, r. z. z n. z., se bo vršil dne 19. marca 1933 ob 3. uri popoldne v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. potrjenje računskega zaključka za leto 1932. 5. dopolnilne volitve načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Boštanjih, r. z. z o. z., se vrši dne 12. februarja 1933 ob pol 7. zj. v prostorih zadruga. Dnevni red: 1. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Občni zbor Gozdarske zadruga za Bohinj v Boh. Bistrici, r. z. z o. z., se vrši v nedeljo dne 26. februarja 1933, ob 1 uri popoldne v obč. dvorani v Bistrici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo o izvršeni reviziji. 3. poročilo načelstva in nadzorstva 4. odobritev računskih zaključkov za leto 1926/27/28/29/30/31/32. 5. volitev načelstva in nadzorstva oziroma sklepanje o likvidaciji. 6. sprememba pravil. 7. raznoterosti.

I. redni občni zbor Lončarske produktivne zadruga v Komendi, r. z. z o. z., se vrši v nedeljo dne 22. januarja 1933 ob 1 uri popoldne v prostorih zadruga. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstvu. 3. čitanje zadnjega revizijskega poročila. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1931 in 32. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Kovorju, r. z. z n. z., se bo vršil v nedeljo 29. januarja 1933 ob pol 11. dop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika obč. zbora leta 1932. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje zadnjega revizijskega poročila. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 5. sprememba pravil § 6. 6. slučajnosti.

Občni zbor Živinorejske zadruga občine v Kovorju, r. z. z o. z., se vrši 29. prosinca 1933 v drž. osnovni šoli Kovor ob 9. uri dop. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. volitve. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Oblačilnice za Slove-nijo v Ljubljani, r. z. z o. z., se bo vršil dne 27. januarja 1933 v prostorih Gospodarske zveze v Ljub-Tyrševa (Dunajska) cesta 29, ob 18. uri. Dnevni

red: 1. poročilo načelstva. 2. volitev načelstva in nadzorstva. 3. slučajnosti.

Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Sv. Lovrencu na Pohorju, se vrši na svečnico dne 2. februarja 1933 ob 9. uri v zadrugi prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1932. 5. razprava o morebitnih predlogih. 6. slučajnosti.

Občni zbor Posojilnice v Makolah, r. z. z n. z., se bo vršil 15. februarja 1933 ob 10. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva in nadzorstva 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

IV. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Markovcih, r. z. z n. z., se bo vršil 5. februarja 1933 ob 11. uri. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o tretjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 5. predlog o uvedbi malih vlog. 6. eventualne nadomestne volitve načelstva oziroma nadzorstva. 7. sklep o predlogu likvidacije zadruga. 8. slučajnosti.

Občni zbor Strojne zadruga za Pevno in okolico, r. z. z o. z., se vrši dne 29. januarja 1933 ob 2. uri pop. v hiši blagajnika. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo tajnika in blagajnika. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Električno-strojne zadruga v Šmarci, r. z. z o. z., se bo vršil dne 5. svečana 1933 ob 3. uri pop. v pisarni zadruga v Šmarci. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. dopolnilna volitev in izvolitev dveh inkasantov. 5. predlogi in slučajnosti.

Redni občni zbor Sirarske zadruga v Stari Fužini v Bohinju, r. z. z o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 5. februarja 1933, ob 1 uri popoldne. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetško-delavske hranilnice v Teharjih, r. z. z n. z., se bo vršil dne 29. januarja 1933 ob 8. uri zjutraj po prvi sv. maši v posojilnici (kaplaniji). Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za poslovno leto 1932. 5. volitev članov načelstva in nadzorstva v smislu pravil po preteku 3 letne poslovne dobe. 6. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12:50 Din.
 Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Zakoni za varstvo kmeta.

Po splošni gospodarski krizi je prizadet zlasti kmetiški stan. Kriza še raste in kmetov položaj postaja čimdalje bolj obupen. Državna oblast je zato smatrala za potrebno, kmeta vsaj nekoliko zavarovati pred posledicami krize. V ta namen je doslej izdala tri zakone, ki so pa bili, oziroma so le začasni in naj bi veljali dotlej, da se izda obširnejši zakon. Če bo do novega zakona sploh prišlo, je še vprašanje, kajti pri sestavljanju se pojavljajo skoro nepremagljive težave.

Zaenkrat veljajo do nadaljnega o varstvu kmetov zakoni z dne 19. aprila, 19. oktobra in 19. decembra 1932.

Prvi zakon z dne 19. aprila 1932 smo bili priobčili dobesedno v 5. številki Narodnega Gospodarja z dne 14. maja, na kar ob tej priliki posebej opozarjamo. Prvotno je bilo nameravano, da naj bi ta zakon ostal v veljavi le do 20. oktobra 1932, ker se je pričakovalo, da bo med tem izdan o tej stvari drug, bolj obsežen zakon. Ker se pa to ni zgodilo, je bila veljavnost prvega zakona z malo dopolnitvijo podaljšana za dva meseca do 20. decembra 1932. Ker pričakovani novi zakon tudi do tega časa še ni bil izdelan, se je nato prvotni zakon z zakonom z dne 19. decembra 1932 zopet podaljšal in sicer za nedoločen čas.

Zadnji zakon z dne 19. decembra 1932 obsega poleg določb prvega in drugega za-

kona nekatere prav važne dodatke, ki so zlasti pomembni za zadrugo.

Vsi trije zakoni tvorijo skupaj eno celoto. Zato bomo o njihovi vsebini razpravljali skupno.

Kdo je zaščiten? Po teh zakonskih odredbah je zaščiten kmet. Po § 6 prvega zakona se smatra za kmeta vsakdo, ki obdeluje zemljo sam ali s člani svoje rodbine in čigar obdavčeni dohodek izvira pretežno od kmetijstva, če ne presega njegovo posestvo površine 75 ha orne (za obdelovanje sposobne) zemlje, to so njive, sadovnjaki vinogradi in travniki razen pašnikov. — Za kmeta se v smislu tega predpisa smatrajo tudi osebe, ki morajo zbog bolezni ali zaradi pomanjkanja zadostne delovne moči, svoje in svoje rodbine, ali zbog drugih neodvratnih zadržkov obdelovati svojo zemljo z drugimi osebami, dalje maloletni otroci kmetov, dokler traja njihova maloletnost, kakor tudi zapuščine za kmeti dokler se ne predajo (izročje) naslednikom.

Na zahtevo dolžnika ali na zahtevo izvršilnega oblastva izda pristojna občina potrdilo o zgoraj omenjenih okoliščinah. Tako potrdilo mora biti potrjeno po sreskem načelstvu (razen tedaj, če je potrdilo izdala mestna občina z lastnim statutom kot prvostopno upravno oblastvo). Če sodišču kot izvršilnemu oblastvu ni znano, ali je dolžnik kmet ali ne, se mora sodišče obrniti do občine, da izda poprej omenjeno izjavo (po-

trdilo), oziroma do politične oblasti, da to izjavo potrdi. Po izvršenih poizvedbah sodišče odloči, ali gre dolžniku zaščita po zakonu ali ne. Dokler se to ne ugotovi, se prisilno postopanje ustavi.

V čem obstoji zaščita? Zaščita obstoji v tem, da se od 20. aprila 1932 dalje odlagajo vse javne prisilne prodaje (izvršilne dražbe) premične in nepremične imovine kmetov, ki so bile do tega dne v teku, nove prisilne prodaje pa se ne smejo dovoljevati. Ustavljene so tudi vse prisilne nprave (sekvestracije), ki so bile izvedene zaradi izvršbe, oziroma zaradi zavarovanja.

Te odredbe veljajo tudi za vse osebe, ki so zavezane za dolg kmetov kot poroki ali kot solidarni dolžniki.

Za katere dolgove ne velja zaščita? Prvotno so bili zaščiteni vsi kmetovi dolgovi. Od 20. decembra 1932 dalje pa več ne uživajo zaščite spodaj naštetih dolgov, kateri se torej lahko izterjajo, če drugače ne, s prisilno prodajo premičnega ali nepremičnega premoženja dolžnikovega ali s prisilno upravo. Zakonske zaščite ne uživajo kmetovalci:

1. za vse davščine in pristojbine;
2. za dolgove do 500 Din, napravljene zaradi nabave življenskih potrebščin, obleke in obutve, ako so ti dolgovi nastali po 20. oktobru 1931.
3. za vse ostale dolgove, napravljene po 20. aprilu 1932;
4. za terjatve za vzdrževanje, ki jih ima kaka oseba nasproti kmetu - dolžniku na podlagi dolžnikove dolžnosti vzdrževanja (n. pr. prevžitek, alimentacije);
5. za terjatve, izvirajoče iz kaznivih dejanj;
6. za terjatve za škodo, storjeno na polju;
7. za plače in mezde oseb, ki so zaposlene v dolžnikovem gospodarstvu;
8. za zakupnine in najemnine;

9. za terjatve obrtnikov za izvršena obrtniška dela, ako so te terjatve zapadle v plačilo po 20. oktobru 1931.

Kot dolgovi napravljene po 20. aprilu 1932 (omenjeni zgoraj pod 3. točko), se smatrajo samo taki, ki so stvarno res novi, torej ne taki, ki so nastali po novaciji (z obnovno ali s prenosom) starega dolga, n. pr. s podaljšanjem menic ali s podaljšanjem zadolžnic. V slučaju, da nastane spor, ali gre za nov dolg ali ne, odloči sodišče na podlagi celokupne razprave in izvedenih dokazov po svobodnem prevdarku.

Za sedanji čas ne bo več imela praktičnega pomena odredba § 2 prvotnega zakona, da je razveljaviti prisilne javne prodaje (izvršilne dražbe) premične ali nepremične imovine zadolženega kmeta, ako so bile te dražbe (prodaje) izvršene po 19. marcu 1932 in če je bil kupec sam tisti, ki je zahteval izvršbo ali pa je bil z zahtevajočim upnikom v sorodstvu ali svaštvu do druge stopnje ali če je bil upnikov zastopnik (pooblaščenec). V takem slučaju je bil kupec dolžan vrniti kmetu kupljene premične stvari ali nepremičnine, če mu je kmet vrnil kupno ceno.

Odredbe glede višine obresti. Po § 3 prvotnega zakona, ki je še v veljavi, je razlikovati glede višine obresti dva slučaja:

1. Za terjatev, katere prisilna izterjava je sodno odložena, mora zadolženi kmet plačati 6% obresti na leto, in sicer od dneva, ko je bila tožba vložena; nižje kot 6% obresti je dolžan plačati kmet le tedaj, če so se določile z rzsodbo, poravnavo ali kako drugače.

2. Če dovoli upnik dolžniku - kmetu prostovoljno, da se odloži plačilo že dospele terjatve in sicer pred vloženo tožbo ali pa če odstopi od že vložene tožbe, ne da bi zahteval povrnitev kakršnihkoli pravnih stroškov, potem sme zahte-

vati, da mu dolžni kmet plača dogovorjene obresti, toda največ po 10% na leto. V takih slučajih je torej obrestna maksimirana in se višje nego 10% obresti od dolžnika ne morejo zahtevati, četudi bi bile morda dogovorjene po kakšni prejšnji pogodbi.

V najvišji znesek letnih obresti se morajo všeti tudi vsa postranska plačila ali dajatve, za katere se je dolžnik zavezal poleg obresti kakor n. pr. provizije, konvencionalne kazni, stroški in podobno.

Dogovor o obrestih, ki bi presegle s to odredbo dovoljeno najvišjo mero, je ničen. Obresti nad stopnjo, ki je dovoljena s to odredbo, se ne smejo prisojati, niti zavarovati niti z izvršbo izterjati, čeprav so morda že določene s pravomočno razsodbo ali kako drugače.

Ako pobere upnik, četudi z dolžnikovim privoljenjem, kot obresti, provizijo, stroške ali podobne dajatve večji znesek, kot je dopuščeno po tej odredbi, se presežek na dolžnikovo zahtevo odbije od glavnice. Pa ne samo to. Pobiranje višjih nego dopuščenih obresti je kaznivo dejanje in se upnik kaznuje za prestopok z zaporom do 6 mesecev in v denarju z globo do 5000 Din, če se morda to dejanje ne kaznuje po kazenskem zakoniku s strožjo kaznijo. Za slučaj, da je dolžnik popolnoma poplačal svoj dolg, more zahtevati, da se mu povrne presežek obresti in morebitnih stranskih dajatev. Ta odredba o vračanju presežka obresti, oziroma o dolžnosti, da se mora presežek vrniti, se nanaša na obresti, ki so bile pobrane ali v breme zapisane od 20. aprila 1932 dalje.

Kakor smo zgoraj videli, odreja zakon ali 6% obresti za terjatve, katerih prisilna izterjava je bila prisilno odložena, ali pa dopušča dogovorjene, toda največ 10% znašajoče obresti za terjatve, ki so že zapadle v plačilo, pa jih upnik prostovoljno ne izterja. Tu nastane vprašanje, ki je ostalo od-

prto, ker ga zakon ni rešil, namreč, kaj je z obrestno mero pri terjativah, ki še niso zapadle v plačilo?

Za posojilnice, ki imajo od svojih dolžnikov pismene pogodbe o danih posojilih, bi se dalo to vprašanje morda rešiti po sledečih vidikih. V zadolžnici priznava dolžnik posojilnici pravico, da sme posojilo vsak čas brez kake odpovedi izterjati in sicer tudi tedaj, če bi rok, za katerega bi obresti že naprej plačal, še ne bil potekel. Posojilnica torej po besedilu zadolžnice ni primorana posojilo odpovedati in ga šele potem izterjati, ampak ga izterja lahko vsak čas. Ako posojilnica ne izrabi te svoje pravice, ampak prostovoljno pusti še naprej svoje posojilo pri dolžniku, potem bi se dalo sklepati, da ima posojilnica pravico do dogovorjenih, toda ne višjih nego 10% obresti tudi za terjatve, ki še niso zapadle v plačilo. To tolmačenje bi odgovarjalo tudi namenu in duhu zakona.

Vračunanje obresti v glavnico. Prav važna je sledeča odredba, ki v prvih dveh zakonih ni bila obsežena, pač pa jo ima zadnji zakon z dne 19. decembra 1932. Ta odredba predpisuje, da se obresti, ki so ostale neplačane do uveljavitve zadnjega zakona, t. j. do 20. decembra 1932, ne morejo izterjati, ampak se pripišejo glavnici. Do 20. aprila 1932 neplačane obresti se smejo zaračunati po obstoječih dogovorih in smejo presegati tudi 10%, ako je bilo tako dogovorjeno; od 20. aprila 1932 pa te obresti s postranskimi dajatvami vred ne smejo presegati 10%.

Posojilnice zaključujejo svoje knjige ob koncu leta. Zato bodo tudi te obresti pripisane glavnici po stanju 31. decembra 1932 in ne po stanju 20. decembra 1932. Za dolžnika je še ugodnejše, ako se mu obresti pripišejo kasneje. Pri pripisovanju bodo posojilnice postopale sledeče: Zaostale obresti

posojila se zabeležijo pod prejemke (v denarnem prometu), pod izdatke pa se vpišejo kot izplačana posojila.

Seveda se tako ravna samo s posojili, ki jih dolgujejo kmetje. S tem se bo povečala dolžna glavnica in bo v takih slučajih, ko dolžnik še ni nič plačal na račun glavnice, nastala razlika med zneskom, ki ga izkazuje zadolžnica in med zneskom, ki ga bodo izkazovale poslovne knjige. Tu se pojavi vprašanje, ali bodo poroki jamčili tudi za ta povišek, oziroma ali se bo vknjižba raztezala na ta povišek. Poroki že po zadolžnici jamčijo za zaostale obresti za tri leta nazaj. Tudi pri vknjiženih dolgovi imajo triletne zaostale obresti, ki gredo upniku po pogodbi ali po zakonu, enako prvenstvo kakor glavnica. Pripisane obresti bodo torej tudi kot del glavnice uživale isto varnost kot doslej.

Določbe občnega državlanskega zakonika o zastaranju obresti se s temi predpisi niso nič izpremenile. Več kakor tri leta stare obresti zastarajo torej tudi v bodoče in se take zastarane obresti ne morejo prišteti v glavnico.

Plačevanje obresti. Zakon nikakor ne odpušča dolžniku - kmetu plačevanje obresti. Po teh zakonskih odredbah izračunane obresti, ki začno teči od 20. decembra 1932 (odnosno od 31. decembra 1932), mora kmet-dolžnik plačati. Upnik ima po zakonu izrecno pravico, da zahteva plačilo obresti, če drugače ne, tudi z izvršbo (eksekucijo) in z javno prisilno prodajo premičnega ali nepremičnega premoženja dolžnikovega ali z uvedbo prisilne uprave (sekvestracije).

Obresti mora dolžnik plačati v obrokih, ki so bili dogovorjeni.

Ako bi upnik ne hotel sprejeti obresti, ki mu jih ponudi dolžnik v zakoniti višini, je dolžnik upravičen, da dotično vsoto položi (deponira) pri okrajnem sodišču, da se na ta način izogne škodljivim posledicam zaradi zamude plačila.

Menične terjatve. Pri meničnih dolgovi mora dolžnik ne samo plačati obresti, ampak mora poleg tega izdati novo menico in to s podpisimi, kakor so bili na prvi menici, oziroma, ako to ni mogoče, z enakovrednimi podpisimi. Če bi dolžnik tega ne storil, nosi sam stroške protesta in morebitne tožbe. Ako bi upnik ne hotel sprejeti nove menice, ki mu jo ponuja dolžnik, potem sme dolžnik novo menico deponirati pri okrajnem sodišču.

Priznanje dolga. Ako se terjatev iztoži in dolžnik v pravdi takoj prizna svoj dolg ter dokaže, da je zadostil svojim obveznostim nasproti upniku, potem nosi pravdne stroške upnik.

Zavarovanje terjatve. Za zlučaj, da bi upnikova terjatev ne bila zadostno zavarovana, more od dolžnika zahtevati primerno varnost. Ako mu dolžnik takega zavarovanja ne da, sme upnik predlagati pri sodišču, da se njegova terjatev zadostno zavaruje.

Ako je sodišču po sodnih spisih znano, da ima upnik dovoljno varnost za svojo terjatev, potem sodišče upnikov predlog za dodatno zavarovanje službeno zavrne. Če pa sodišču razmere niso znane, sme upnikovo zahtevo po dodatnem zavarovanju odbiti na predlog dolžnika, toda le, če dolžnik v takem slučaju dokaže, da je upnik že dovoljno zavarovan.

Izjemno stališče zadrug odpravljeno. Po zakonu z dne 19. aprila 1932 in dodatnem zakonu z dne 19. oktobra 1932 se predpisi o zaščiti kmeta niso nanašali na terjatve, ki so jih imele posojilnice in druge zadruge do svojih dolžnikov. Enako kakor samoupravne hranilnice, Narodna banka, Državna hipotekarna banka in Privilegirana agrarna banka so zadruge lahko uveljavljale svoje terjatve tudi nasproti kmečkim dolžnikom brez vsake omejitve. Smele so torej posojila izterjati in zahtevati obresti brez omejitve.

Po zakonu z dne 19. decembra 1932 pa so posojilnice in druge zadrage izgubile to izjemno stališče, ki je odtlej naprej priznано le še Narodni banki. Od 20. decembra 1932 veljajo tudi za terjatve, ki jih imajo zadrage do kmečkih dolžni-

kov, predpisi zakona o zaščiti kmetov. Od tega časa naprej se tudi za zadrage uporabljajo predpisi zakonov z dne 19. aprila in 19. oktobra 1932. Tako so zadrage prišle v isti položaj nasproti svojim kmečkim dolžnikom kakor njihovi drugi upniki.

Dr. Basaj:

Uredba o ureditvi izplačil vlog pri denarnih zavodih.

Uredbe z zakonsko močjo.

Neposredno pred koncem leta, t. j. 20. decembra je bil zakon o zaščiti kmeta od 19. marca 1932 drugič podaljšan in sicer za eno leto. V ta zakon pa je prišel tudi člen 6, s katerim se vlada pooblašča, da izdaja uredbe z zakonsko močjo, ki so **potrebne zaradi olajšanja gospodarskih razmer v državi.**

Prvo tako uredbo je vlada izdala 27. decembra 1932 pod naslovom: „Uredba o ureditvi izplačil vlog pri posameznih denarnih zavodih“. Uredba ima namen zaščititi one denarne zavode, ki niso več v stanu izplačevati vloge na knjižice in v tekočem računu v dogovorjenih rokih in v dogovorjeni višini.

Ker so denarni zavodi z zakonom o zaščiti kmeta od 19. marca 1932 in s spolnitvami tega zakona močno prizadeti, tako da nimajo od svojih kmetovskih dolžnikov nikakih vplačil niti za račun kapitala niti za račun obresti, je uredba najbrže hotela zavarovati v prvi vrsti take zavode pred nasilnimi vlagatelji.

Postopek zavoda.

Denarni zavod, ki ni več v stanu izplačevati vloge v dogovorjenih rokih in v dogovorjeni višini, more začeti z **delnim izplačevanjem** vlog takoj, kakor hitro obvesti o tem s posebnim aktom ministra za trgovino in industrijo. Pogoji, ki jih uredba

predpisuje zavodu, da se more poslužiti uredbe, so sledeči:

a) Zavod mora z **aktom obvestiti ministra** za trgovino in industrijo, da začne vloge izplačevati delno.

b) Vlogi (mora priložiti **bilanco** o stanju zavoda v tem času s potrebnimi podatki in pojasnili. Vlogo kakor bilanco podpišejo člani upravnega in nadzornega odbora.

c) Istočasno zavod sporoči ministru tudi **skalo**, po kateri bo izplačeval v bodoče vloge na knjižice in v tekočem računu in obresti od teh vlog. Zneski, ki jih predvideva skala, so minimalni zneski, ki jih zavod potem mora izplačevati vsakemu vlagatelju. Izplačevanje po določbah skale pa more začeti zavod takoj, kakor hitro je obvestil ministrstvo za trgovino in industrijo o svoji nameri, da se posluži te uredbe. Seveda pa more zavod izplačevati tudi večje zneske nego jih predvideva skala.

č) Zavod mora objaviti v vseh svojih prostorih razglas o skali in o vseh ostalih pogojih izplačevanja vlog, predno začne izplačevati vloge po tej uredbi.

Zavod se torej že poslužuje začasno ali bolje **pogojno** uredbe od 27./12., čim izvši korake, navedene ravnokar pod a — č. On ima omejeno izplačevanje po določbah uredbe in po določbah predložene skale. Ta ugodnost pa seveda more prenehati, ako bi odlok ministra za trgovino in industrijo bil negativen.

Postopek oblasti.

Nadaljni postopek je v rokah ministra oziroma v rokah ministrov in sicer predpisuje uredba to-le:

a) Minister trgovine in industrije mora takoj, ko sprejme akt denarnega zavoda, odrediti **pregled** dotičnega zavoda.

b) Po izvršenem pregledu sklepa o vlogi denarnega zavoda komitet ministrov, v katerem se nahajajo poleg ministra za trgovino in industrijo še štirje ministri, določeni od ministrskega sveta. Ta komitet izdaja končni odlok, ali se more denarni zavod poslužiti uredbe ali ne.

c) Na podlagi odloka izda minister za trgovino in industrijo o tem pismeno rešitev denarnemu zavodu. Ta rešitev je pravo- močna in proti njej ni dana pritožba na državni svet.

č) Po potrebi more odrediti minister za trgovino in industrijo tudi komisarja, da kontrolira delo denarnega zavoda. Pri kmetijskih zadrugah odreja minister za trgovino in industrijo komisarja v sporazumu z ministrom za poljedelstvo. — Ustanova komisarja je torej fakultativna, ne obligatorna.

Položaj zavoda pod uredbo.

Ko je izvršen formalni postopek, nastaja za zavod nov položaj. Zavod se sedaj **brez-pogojno** poslužuje dobrot, ki mu jih nudi uredba:

a) Za izplačila vsem vlagateljem je sedaj **merodajna edinole skala**, ki si jo je zavod postavil in mu jo je minister odobril. Ta skala velja glede višine zneskov in glede rokov, v katerih se zneski vlagateljem izplačujejo.

b) Po tej skali se izplačujejo določeni zneski **vsem vlagateljem**, torej ne le onim, ki vsak obrok v gotovini dvignejo, ampak tudi onim, ki ga ne pridejo dvigniti. Tem vlagateljem se ima dotični znesek vpisati kot nova vloga.

c) **Nove vloge**, bodisi položene v gotovini od dneva, ko zavod stopi pod to uredbo, bodisi pripisane v smislu prednje točke b, se izplačujejo po dogovoru in zanje se ne more uporabljati ta uredba.

č) Poleg izplačil po skali (pod a) je zavod kljub uredbi dolžan izplačevati v dogovorjenih rokih: zneske, potrebne za **vzdrževanje** vlagatelja in njegove družine, zneske potrebne za izplačilo **pogrebnihih stroškov** in zneske, potrebne za izplačilo **javnih dajatev** (davkov in doklad).

d) V času, dokler se zavod poslužuje uredbe, se vloge ne morejo odpovedati. Odpovedi pred tem časom pa izgubijo veljavo.

e) **Pobot ali kompenzacija** svojih dolgov s svojimi terjatvami morejo uveljavljati napram zavodu samo oni dolžniki, ki so in kolikor so imeli terjatve napram zavodu, še predno je zavod stopil pod uredbo.

f) **Prisilno izterjanje** proti zavodu, bodisi za račun vlog ali za obresti, morejo upniki zahtevati samo v oni višini, kolikor je zavod dolžan plačevati vloge in obresti po svoji skali in po tej uredbi.

To so glavne določbe uredbe, s katero so zaščiteni denarni zavodi vseh vrst: delniške družbe, zadruge in njihove zveze ter hranilnice samoupravnih edinic.

Tudi denarni zavodi, ki so se že poslužili § 5 zakona o zaščiti kmeta, ki so v moratoriju („počeku“), morejo stopiti pod to uredbo, ako se je njihova likvidnost izboljšala v toliko, da morejo izplačevati vloge po določbah te uredbe, oziroma po usvojeni skali.

Stališče združništva.

Kakšno stališče zavzememo zadrugarji napram tej uredbi? Uredba je bila gotovo potrebna za denarne zavode že iz načela **pravičnosti**. Če je zakon zaščitil dolžnika pred denarnim zavodom in traja ta zaščita

glede dolžnikov-kmetov že od marca lanskega leta, potem je naravno in pravično, da mora zakon zaščititi dotični zavod tudi pred njegovimi upniki, t. j. vlagatelji. Sicer je zavod podoben človeku, kateremu so zvezali roke, da si ne more pomagati napram svojim dolžnikom, katerega pa njegovi upniki lahko neusmiljeno bijejo po hrbtu.

Posebej s stališča zadružništva pa uredba ne zadovoljuje popolnoma:

a) Zadruga imajo v svojih pravilih določbo, s katero so — po našem mnenju — napram vlagateljem bolje zaščitene nego bi bile s to uredbo. Pravila vseh naših kreditnih zadrug vsebujejo namreč določbo, **da se morajo hranilne vloge v slučaju dvigrjenja odpovedati po določbah načelstva.** Načelstvo na temelju te določbe pravil sklene odpovedne roke in skalo, ki se mu zdijo primerni za obseg in razmere dotične posojilnice. Po našem mišljenju z ozirom na statutarno določbo pravil tak sklep brezpogojno drži in varuje posojilnico. In je posojilnica s tako skalo bolj zavarovana nego z uredbo.

b) Z zadružnega stališča smo tudi že v posebnih vlogah izralili pomisleke **proti „pregledu“ in proti uvedbi komisarja.** Eno in drugo je za zadruga odveč, nepotrebno in tudi predrago. Pregled zavoda in kontrola komisarja sta predvidena v uredbi pač radi zaščite vlagateljev. Pri zadrugah je za pregled več kot dovolj preskrbljeno **z zakonito**

revizijo, katero izvršujejo revizijske zveze pod nadzorstvom deželnega sodišča.

Poleg tega pa je **z neomejeno zavezo vseh članov** zadruga podana najboljša varnost za vloge, tako da niti en dinar ne more biti izgubljen. Neomejeno z vsem svojim premoženjem in nepremičnim premoženjem jamčijo v prvi vrsti člani načelstva in nadzorstva, kar pri delniških družbah in regulativnih hranilnicah ne obstoji.

c) S stališča zadružništva se nam tudi ne zdijo umestne **izjeme,** katere predvideva uredba, da se morajo **namreč vloge za vzdrževanje vlagatelja in njegove družine in za javne davščine izplačevati v dogovorjenih rokih, ne pa po skali.** S to izjemo postaja zaščita uredbe zelo problematična, da ne rečemo celô iluzorna. Pojm „vzdrževanje“ vlagatelja in njegove družine je tako širok, da se v konkretnem slučaju vsak vlagatelj lahko zahteva izplačilo izven skale; za javne davščine pa že sedaj vidimo, da vlagatelji vsevprek zahtevajo, da se te izplačujejo iz hranilnih vlog.

Zadružna zveza je napravila na pristojna ministrstva predstavke ravno v navedenih vprašanih pod b in c in predlagala, da se uredba v teh točkah spremeni. Dokler se pa uredba v tem oziru ne spremeni, je seveda za zadruga po našem mnenju ugodnejše, da se poslužujejo zaščite, ki jo jim nudijo pravila (§ 37 oziroma 38 pravil) in na podlagi pravil storjeni sklepi načelstva o odpovednih rokih za izplačilo vlog.

Dr. Basaj:

Zaščita trgovcev in obrtnikov.

Druga uredba z zak. močjo.

Ministrski svet je na temelju čl. 6 zakona, s katerim je bil zakon o zaščiti kmetov podaljšan, izdal 6. januarja t. l. že drugo uredba z zakonsko močjo radi olajšanja go-

spodarskih razmer v državi. Uredba ima naslov: „O posredovalnem poslovanju“, radi jasnosti pa bi jo bilo bolje imenovati: „Uredba za zaščito trgovca in obrtnika“. Uredba je namreč v bistvu samo potrebna izpopolnitev zakonodaje, ki se je začela marca lanskega leta z zakonom o zaščiti kmeta.

Namen uredbe.

Namen uredbe je ta, da se dá dolžniku možnost, da bi s svojimi upniki v roku 90 dni prišel do sporazuma glede plačila svojih dolgov in obvez, ne da bi moral medtem radi insolvence v prisilno poravnavo ali konkurz.

Trgovec in obrtnik imata svojo posebno zaščito za normalne čase že v prisilni poravnavi izven stečaja. Zakonodajalec pa je smatral, da za današnje gospodarsko nenormalne čase treba nuditi tudi trgovcu in obrtniku neko izjemno zaščito, ki nudi nekaj boljšega nego prisilna poravnava. Tako je prišlo do uredbe o posredovalnem postopku.

Zaščita insolventnega, a še aktivnega dolžnika.

Dolžnik, ki je prišel v plačilne težave, more pri pristojnem okrajnem sodišču staviti predlog za uvedbo posredovalnega postopka. Pogoj, da se more insolventni dolžnik uredbe poslužiti, je pa seveda, da je aktiven. Prezadolžen dolžnik se te uredbe ne more poslužiti in mora ali v prisilno poravnavo ali pa v konkurz, ker oba zakona ostajata poleg uredbe v veljavi.

Postopek za dolžnika,

Postopek za otvoritev posredovalnega postopka za dolžnika je sledeči:

a) Vložiti je **predlog za otvoritev posredovanja** pri pristojnem okrajnem sodišču pismeno ali ustmeno.

b) Predlog mora vsebovati **spisek** upnikov in dolžnikov z natančnejšimi podatki o posameznih terjatvah in dolgovih glede obrestne mere, dospelosti, jamstva itd.

c) Priložiti je predlogu tudi **popis vse ostale imovine** dolžnika in naznačiti vrednost.

č) Naposled je navesti v predlogu osebo, ki jo dolžnik predlaga za **posredovalca**.

Dolžnik ne sme od dneva, ko je predlagal otvoritev posredovalnega postopka, pa

do konca tega postopka niti obremenjevati niti odtujiti svoje nepremičnine. Čim se uvedba posredovalnega postopka dovoli, se to zabeleži v zemljiški knjigi.

Postopek sodišča.

a) Sodišče **odkloni** predlog za otvoritev posredovalnega postopka v vseh slučajih, v katerih bi moralo odkloniti tudi predlog za uvedbo prisilne poravnave, torej zlasti ako je dolžnik pobegnil, ako je bil dolžnik tekom poslednjih pet let obsojen radi goljufive krivde, ako je bil dolžnik tekom poslednjih dveh let v konkurzu ali v poravnavi izven konkurza in naposled, ako je dolžnik lastnik kakega podjetja, pa nista pretekli še 2 leti, odkar je začel poslovati.

b) Sodišče lahko tudi **uvede poizvedovanja** glede stavljenega predloga. Vendar pa mora sodišče v treh dneh izdati odlok, ali se posredovalno postopanje uvede ali ne.

Dolžnosti posredovalca.

Posredovalec, ki ga sodišče postavlja po predlogu dolžnika in ako predloga ni, po službeni dolžnosti iz vrst zaupnih ljudi, **mora skušati doseči sporazum med dolžnikom in njegovimi upniki na podlagi načrta za ureditev dolgov.**

Svoje delo vrši posredovalec pod nadzorstvom sodišča in mora na zahtevo sodišču dati vsa pojasnila. Sodišče more iz stvarnih razlogov posredovalca tudi zamenjati.

Učinek posredovalnega postopka.

a) Posredovalec mora na podlagi načrta doseči sporazum z upniki dolžnika **najkasneje v roku 90 dni.**

b) Ves čas tekom trajanja posredovanja pa se ne more proti dolžniku dovoliti nobena izvršba in tudi ne zavarovanje terjatve.

c) Izvršbe pa, ki so bile v teku, se ustavijo do končanega posredovanja.

č) Dokler traja posredovalni postopek,

se tudi ne more nad imetjem dolžnika otvoriti konkurz.

d) Le za gotove terjatve se more tudi za časa trajanja posredovalnega postopka izvršiti izvršba in zahtevati zavarovanje, to so terjatve za vzdrževanje, za davke in druge javne dajatve, zlasti tudi za vsa zavarovanja ter terjatve za plače in mezde oseb.

Sporazum z upniki.

Če so pogajanja posredovalca dovedla do sporazuma z upniki glede ureditve dolgov, mora posredovalec **sporazum pismeno predložiti sodišču**. Tej prijavi morajo biti priložene **pismene izjave dolžnika in pismene izjave upnikov**, da se s sporazumom strinjajo. Sodišče proglasi posredovalni postopek za končan. Pravnoveljavnost pa dobi sporazum, ko so podpisi dolžnika in njegovih upnikov sodno ali notarsko overovljeni.

Ustavitev posredovalnega postopka.

Če pa v roku 90 dni ni prišlo do sporazuma med dolžnikom in upniki, se posredovalni postopek službeno ustavi. Pred potekom 90-dnevnega roka se posredovalni postopek ustavi tudi, če dolžnik stavi predlog za otvoritev prisilne poravnave izven stečaja ali za otvoritev stečaja, ali če se po-

javi kak vzrok, radi katererega bi moralo sodišče že v začetku odkloniti predlog za otvoritev posredovalnega postopka.

Pomen uredbe — prebroditi krizo.

Vemo, da je kriza pognala že mnogo trgovcev in obrtnikov v prisilno poravnavo izven stečaja ali pa tudi v stečaj. S to uredbo se pa vendar insolventnemu, toda še aktivnemu dolžniku podaljša življenje vsaj za tri mesece. Dolžnik ima torej kljub insolvenci možnost iskati potom svojega posredovalca s svojimi upniki sporazum. In tudi to je za današnje težke čase za marsikaterega trgovca in obrtnika, ki ga kljub aktivnosti upniki ženejo na mile viže v poravnavo ali v konkurz, veliko vredno. Ima pač še upanje, da se bodo tekom teh treh mesecev razmere ipak preukrenile na boljše, da bo strašne denarne krize konec in da bo mogel tudi on dobiti potrebno gotovino iz svojih naložb pri denarnih zavodih ali pa iz dovoljenega kredita pri denarnem zavodu in s tem odrajtati nepotrpežljive upnike.

Vrsta zaščitenih je s tem izpopolnjena. Zaščita ni več enostranska samo za en stan, temveč se nudi onim stanovom, ki jih težka finančna kriza najbolj pritiska.

Pomen preferencijalnih carin za naše gospodarstvo.

V koledarju za leto 1933, ki ga je izdalo hrvatsko gospodarsko društvo v Zagrebu, je pod gorenjim naslovom priobčil posebno razpravo vseučilišni profesor in bivši minister dr. Oton Frangeš. Ker si marsikdo ni na jasnem o tem predmetu, dasi se o njem mnogo razpravlja, prinašamo to razpravo našim bralcem v pouk v dobesednem prevodu.

Vsa nadloga našega gospodarstva prihaja od tód, ker so cene pridelkom: žitu,

živini, vinu, jajcem i. t. d. tako padle, da kmetovalec ne more več iz izkupička pokrivati svojih življenjskih potreb, da odplačuje dolgove, da plača davek i. t. d. Če bi bile cene tolike, da bi se po njih mogla plačati odgovarjajoča dnina, obresti na vloženo glavnico in magari najskromnejši poslovni dobiček, tedaj bi nam ne bilo treba nobenega razdolževanja kmeta, niti davčnih odpisov, niti zniževanja sejmarskih pristojbin in trošarine. Vse to se je potrpežljivo prenašalo,

dokler je bila pšenica po 300 Din, dokler so se prodajali voli po 10 — 12 Din za kg žive teže, prašiči po 12 — 16 Din, jajca po 1-20 Din in vino po 1000 Din za hl. Ali je mogoče, da se to stanje v celoti ali vsaj približno povrne?

Je mogoče. To bi bilo mogoče s pomočjo takozvanih preferencialnih carin in sicer takole:

Države, ki uvažajo žito, živino, vino, jajca i. t. d., morejo na prav lahek način zaščititi svoje lastno gospodarstvo, da očuvajo donosnost in primerne cene vseh proizvodov in sicer s pomočjo zaščitnih carin. Tako n. pr. Nemčija pobira na vsak stot pšenice približno 270 Din carine, Italija je v zadnjem času povišala na jajca carino na 170 Din od 100 kg, Avstrija zahteva za govedo in mesnate svinje 180 Din od 100 kg.

Vse te države uvažajo velike količine teh proizvodov, n. pr. Nemčija 24, Italija pa 20 milijonov stotov pšenice, Avstrija 158 000 glav goveje živine, Italija 428.000 govedi in 248.000 stotov jajec, Avstrija 845.000 svinj, Češka 802.000 svinj, Avstrija 400.000 hektolitrov vina, Češka 276.000 hl vina, Nemčija 1,602 000 stotov jajec itd. Naš izvoz teh proizvodov zaostaja daleč za temi številkami. Mi izvozimo po povprečnici zadnjih pet let: pšenice 12,874 000 stotov, govedi 122.550 glav, svinj (zaklanih, preračunano na žive) 250.800, vina 51 000 hl, jajc 300.000 stotov. Jugoslavija skupaj z Madjarsko, Rumunijo in Bolgarijo, t. j. z državami, katere kakor tudi naša država izvažajo previške svojega gospodarstva, izvozi vsega pšenice 10 milj. 450 000 ct, koruze 8,000.000 ct, ječmena 5,526.000 ct, vina 234.000 hl, govedi 313.000, svinj 530.000.

Vse t. zv. agrarne države jugovzhodne Evrope imajo, kakor vidimo, manj presežkov, kakor jih uvažajo industrijske države na zahodu Evrope. Te industrijske države danes ne morejo zaposliti svojih delavcev, pa jih

morajo vzdrževati, da ne poginejo od lakote, oni državljani, ki še zaslužijo in zato morajo plačevati silne davke. Zakaj mirujejo tovarne v industrijskih državah, zakaj jim stoji delavstvo nezaposleno? Zato, ker poljedelci po celem svetu, zlasti pa v evropskih vzhodnih državah, kakor je naša, vzpričo tako nizkih cen, kakršne so danes, ne morejo ničesar kupovati, ne morejo trošiti proizvodov industrije: železo, sukno, platno, čevlje, sladkor, kavo itd. Dokler so cene pšenici, živini itd. bile primerne, se je vse porabljal po potrebi in želji, ali danes se vsaka potreba odlaga, kupuje se samo v skrajni, neodložljivi sili.

Ob priliki svetovne gospodarske konference v Ženevi leta 1927 sem zastopnikom nekaterih uvoznih in izvoznih držav predlagal, da bi se nesreče vsaj v srednji Evropi mogle odpraviti, ako bi države, ki uvažajo žito, živino itd., opustile svoje uvozne carine na to blago, a za povračilo bi države, katerim bi one dale to ugodnost, zopet njim opustile carino na neke industrijske proizvode. Ta popust na carini se imenuje „preferencial“. — Po mnogih razpravah na konferencah v Ženevi, Rimu, Parizu, Londonu, Bukarešti, Varšavi in drugod se je danes okrepilo mišljenje, da je v resnici najbolj primerno popravljati gospodarsko stanje v srednji Evropi s pomočjo preferenciala, samo se razlikujejo mnenja v tem, kolik naj bi bil ta preferencial, odnosno za koliko bi se carina morala odpustiti.

Doslej so na podlagi preferenciala sklenjene pogodbe naše države z Avstrijo in Čehoslovaško, ali korist od njih je mala, ker so neznatni (za pšenico 35 Din za stot, za govejo živino samo za 10.000 glav, za mesnate prašiče za 21.000 glav). Tako mali popusti ne koristijo nič, preferencial mora znašati polnih 100%, ali vsaj prav blizu tej številki. Ako bi se uvedel tak preferencial,

potem bi mi mogli dobiti za naše žito okoli 200 Din za stot, za govedo okoli 300 Din za stot, za mesnate svinje okoli 100 Din za stot itd. več nego danes. Skupno se more računati, da bi naša država, naši gospodarji dobili na leto okoli 3·5 do 4 milijarde več nego dobivajo danes.

Kaj pa bi morali dati državam, ki bi ob takih ugodnostih od nas kupovale naše proizvode? Ako bi vsa carina, katero bi nam taka država (n. pr. Italija) odpustila potom preferenciala, znesla recimo 300 milijonov dinarjev, tedaj bi morali mi Italiji popustiti na uvozni carini za njene industrijske produkte tudi skupaj 300 milijonov Din. Takšen popust bi mogli dati za take fabrikate, katerih sami ne proizvajamo, torej brez kakšne škode za našo domačo industrijo, tako n. pr. na avtomobile, gospodarske stroje, električne naprave, modro galico, žveplo in umetna gnojila, nekatere vrste pletenega blaga itd. Italija bi mogla v tem slučaju zaposliti tisoče danes brezposelnih, stavila bi v pogon mnoge, danes mirujoče tovarne, ona bi za svoje narodno gospodarstvo dobila potom preferenciala ravno toliko koristi kakor mi. Ravno tako kakor Italija, ki bi mogla prevzeti največji del naše rogate živine, more Avstrija in Češka prevzeti na enak način naše prašiče in ostanek goveje živine, Nemčija našo pšenico, koruzo in jajca, Češka in Avstrija naše vino itd.

To je vse tako jasno in glede uspeha sigurno, da ne more nihče več o tem dvomiti. Po tem potu je treba iti. Zakaj se pa to vendar ne dela?

V prvi vrsti je tu na potu t. zv. klavzula največjih ugodnosti v skoro vseh trgovskih pogodbah. Predaleč bi vodilo, če bi tu razlagali, kako ta klavzula ovira prizadevanja, da bi se provele preferencialne pogodbe, kakor smo jih zgoraj pokazali. V drugi vrsti je kriva nevoščljivost in zavist onih držav, katere ne morejo sklepati takih preferencialnih pogodb, ker so predaleč od nas ali pa vobče nimajo nobenih uvoznih carin, pa zbog tega ne morejo dajati nobenega preferenciala; te države nočejo dovoliti nam in našim prijateljem, da si med seboj dajemo ugodnosti, katerih one ne morejo uživati. V tretji vrsti so politični oziri, ki hočejo preprečiti, da se mi gospodarsko zvežemo z Italijo in Nemčijo, pa da te države na ta način dobijo večjo važnost za nas.

Naša stvar je, da obvladamo vse te zapreke in da si v izvozu naših prejškov izvojujemo tiste ugodnosti, katere so edino zmožne, da končajo naše težko stanje in da dvignejo ceno našim proizvodom. Nobeno vprašanje naše notranje in zunanje politike ni tako važno kakor to. Na nas je, da ga rešimo tako, kakor to zahteva temelj naše države, naše gospodarstvo.

Dr. Vlado Valenčič:

Zaščita dolžnikov kot gospodarski problem.

Z namenom, da štiti dolžnike pred gospodarsko propastjo, je naš zakonodajec izdal zakon o zaščiti kmetov in obe uredbi na podlagi tega zakona, to je uredbo o izplačevanju vlog pri denarnih zavodih in uredbo o posredovalnem postopku. Ta zakon in te uredbe tako posegajo v naše go-

spodarsko življenje, zlasti v kreditne odnose in tako spreminjajo dosedaj veljavna pravna načela in običaje v teh odnošajih, da je na mestu, če jih premotrimo zlasti z ozirom na vpliv, ki ga utegnejo v gospodarstvu imeti.

Težke sedanje gospodarske razmere so

dale povod za zaščito dolžnikov. Zakonodajalec smatra, da mora ščititi gospodarski obstoj dolžnikov, ki se mu zdi, da bi bil v nevarnosti, če bi bilo upnikom dovoljeno v vsakem slučaju proti dolžnikom uveljavljati svoje z zasebno-pravnimi pogodbami pridobljene pravice. Zato je upnikova pravica prisilnega izterjavanja tako omejena in je dolžniku dovoljeno, da svoje obveznosti napram upniku uredi na drug način kot pa je predvidevala njihova medsebojna pogodba. Dolžniku je izviševanje njegovih obveznosti napram upniku vseskozi olajšano in sicer na račun upnika.

Bistvo zaščite je, da dolžniku ubrani pred konkurzom in pred prisilno prodajo njegovega imetja. Po mnenju zakonodajalca pomeni prisilna prodaja v sedanjih časih slabe kupne moči in nizkih cen za dolžnika škodo, ki je v splošnem interesu treba od njega odvrniti. Konkurz pomeni že itak gospodarsko smrt dolžnika, zato je pot do njega kolikor se da zagrajena. Celo zakon o prisilni poravnavi izven konkurza se zdi zakonodajalcu prehud, da si pomeni v svojih praktičnih posledicah kapitulacijo upnikov pred dolžniki, zato ga je omilil z uredbo o posredovalnem postopku. Na podlagi te je dolžniku mogoče regulirati svoje obveznosti še z manjšim naporom.

Dolžniki so sedaj zaščiteni na celi črti. Vendar se nam zdi, da zakon in uredbe svojega namena ne bodo dosegle in da gospodarskih prilik zaščita ne bo ne razčistila in ne olajšala. Napaka zaščite dolžnikov je, da je enostranska. Treba bi bilo pomagati celotnemu gospodarstvu, zato zakonodajalec ne bi smel imeti pred očmi samo dolžnikov. Gospodarska kriza, v kateri se nahajamo, posega v vse panoge gospodarstva, noben del ni izvzet. Če hočemo ozdraviti človeški organizem, ki je bolan v celoti, ne bomo zdravili le posameznih delov te-

lesa. Tako je tudi z gospodarskim organizmom, ki je sedaj bolan v svojem jedru, zato mu še tako radikalna operacija, ki pa se omejuje le na en del tega organizma, ne bo pomagala.

Vzemimo pa, da bo gospodarski obstoj dolžnikov z zaščito rešen; toda v tem slučaju moramo pomisliti, da bo rešen le z velikimi žrtvami upnikov. Vprašanje je, če bodo splošne koristi zaščite tako velike, da bodo odtehtale škodo, ki jo bodo imeli od nje upniki.

Dvomimo tudi, da so gospodarske razmere nujno narekovale zaščito dolžnikov. Sploh je ločitev gospodarstva v dve fronti, upnike in dolžnike, kaj malo umestna in tudi ne odgovarja resničnemu stanju. Enotnost gospodarstva je s tem umetno raztrgana in ustvarjajo se nasprotja tam, kjer jih ni. Na splošno je v gospodarstvu vsak dolžnik tudi upnik in vsak upnik tudi dolžnik, le da je eden morda bolj dolžnik, drugi pa bolj upnik. Zato na splošno nima nihče, razen prezadolžencev, interesa na posebni zaščiti kot dolžnik, če je obenem sam prizadet kot upnik. Z vpekljavanjem zaščite je pa naš zakonodajalec zašel v neki začarani krog, iz katerega mu ne bo lahko priti. Ker je zaščitil eno vrsto dolžnikov pred upniki, je moral zaščititi tudi te upnike, ki so seveda obenem dolžniki, pred njihovimi upniki in zaščita je postala splošna. Pomagano z zaščito koncem konca ni nobenemu, kajti kar bi imel posameznik koristi od nje kot dolžnik, toliko ima, če ne več, škode kot upnik. Marsikdo ne bi potreboval zaščite napram svojim upnikom, če njegovi dolžniki ne bi bili zaščiteni pred njim.

Mogoče bi bil način zaščite kot jo zamišlja naš zakonodajalec, ne sicer dober, ampak vsaj mogoč, če bi bila pravilna predpostavka, na podlagi katere so bile te uredbe izdane. Zakon o zaščiti kmetov in obe uredbi na podlagi tega zakona predpostavljajo, da

je dolžnik vedno gospodarsko šibkejši. V tem slučaju bi se tako dalekosežna zaščita dolžnikov morda dala zagovarjati. Toda dolžnik ni vedno gospodarsko šibkejši. Dostikrat je ravno nasprotno. Kredita se največ poslužujejo podjetni, gospodarsko močnejši elementi, ki tudi uživajo velik kredit in seveda tudi gospodarski špekulantje. Taki dolžniki zaščite ne potrebujejo, ker se znajo ščititi sami in sicer uspešneje, kot jih štiti zakonodaja. Odvisnost dolžnika od upnika je dostikrat prav problematična in resnica je ravno v sedanjih gospodarskih razmerah čisto druga. Še nikoli niso bili upniki tako izročeni na milost in nemilost dolžnikov, kot so sedaj.

Vsak upnik se zaveda, da gospodarska propast dolžnika njemu ne bi nič koristila, pač pa da mu veliko škoduje, oziroma more škodovati. Zato upnik ne bo namenoma uničeval gospodarskega obstoja svojega dolžnika in se tudi ne bo posluževal možnosti, ki mu jih daje zakon za uveljavljanje njegovih pravic, če bo videl, da bo vseh dvomljiv. So seveda tudi slučajji, ko bo upnik brezobzirno nastopil in uveljavljal svoje terjatve, pa četudi uniči s tem gospodarski obstoj dolžnika. Toda gospodarskega propada posameznikov ne bo mogel onemogočiti noben zakon, edino kar bi mogel zakon doseči je, da bi mesto dolžnika bil opropaščen upnik.

Gospodarski položaj je danes tak, da upnik v svojem interesu, zlasti če je denarni zavod, ne gre v izterjavanju do skrajnosti. Konkurzov, prisilnih prodaj in prisilnih poravnjav se upniki ravno tako, včasih še bolj boje kot pa dolžniki. Gospodarske razmere same že dovolj ščitijo dolžnika napram upniku, zato res ne bi bila za dolžnika potrebna posebna zaščita.

V svojih posledicah pa bi mogla postati zaščita dolžnikov za naše gospodarstvo u-

sodna. Odnosaji med dolžniki in upniki, ki temeljijo na sedaj veljavnih načelih zasebnega prava, postajajo s tem nesigurni. Temelji kreditnemu sistemu so omajani. Že sedaj opažamo, kako vedno bolj izginja kredit in z njim izginjajo tudi prednosti in ugodnosti kreditnega gospodarstva ter se vračamo v dobo, ko je vsak navezan gospodarsko le nase in je le gotov denar odločeval v gospodarskem življenju. Možnosti, da bi se kdo na novo koristil s tujim izposojenim kapitalom, skoraj ni več in škodo od tega imajo tisti, ki svojega kapitala nimajo, ker takim je zaprta pot gospodarskega napredka. Gospodarstvu tako stanje ne more biti v korist, saj ravno od rednega in pravnega delovanja kreditnega sistema bi mogli pričakovati izboljšanje gospodarskih razmer.

Ves kreditni sistem, na katerem je bilo zgrajeno naše gospodarstvo, sloni na zaupanju. To zaupanje pa je poseganje zakonodajalca z zakoni in uredbami za zaščito v medsebojne odnose dolžnikov in upnikov omajalo. Upniku je vzeta sigurnost, da bo svoj denar, ki ga direktno ali indirektno daje gospodarstvu na razpolago, dobil nazaj po dogovorjenih pogojih. Dolžnik ima možnost, da svoje obveznosti napram upniku enostransko zmanjša ali pa da izpolnjevanje teh obveznosti odloži in se jim izmika. Upnikom ni dana nobena garancija, da dolžniki zaščite ne bodo izkoriščali, pričakovati pa je, da jo bodo izkoriščali, kakor izkoriščajo na škodo upnikov tudi zakon o prisilni poravnavi izven konkurza.

Gotovo je, da bo zlasti uredba o posredovalnem postopku trgovino najbolj prizadela. Trgovina sloni na kreditu. Vsled razmer je kreditiranje v trgovstvu že itak dovolj omejeno in prodaja proti gotovini zavzema vedno večji obseg. Na živahnost prometa to neugodno vpliva in bo po novi

uredbi še bolj. Z vsakim kreditom bo zvezan riziko, da bo dolžnik predlagal otvoritev posredovalnega postopka in na ta način vsaj za tri mesece zavlekel plačilo svojih dolgov. Za naše uvoznike bo važno, kakšno stališče bodo zavzeli inozemski trgovci z ozirom na to zaščito. Že itak se bori zunanja trgovina z velikimi težkočami vsled omejitev v plačilnem prometu in vsled nestalnosti denarne vrednosti, kar čuti tudi naš konzument v zvišanju cen, zdaj pa bo prišlo k temu še, da si bo tuj izvoznik zaračunaval v ceno še riziko, ki ga bo nosil z ozirom na zaščito naših trgovcev. Kredit naše trgovine radi te zaščite gotovo ne bo večji.

Zaradi vseh teh posledic, ki jih bo zaščita dolžnikov za gospodarstvo imela, ni bila umestna ločitev gospodarstva v dve fronti. Pokazali smo, da je ta ločitev tudi samovoljna in za celotno gospodarstvo škodljiva, ker uvaja nesigurnost v gospodarske odnose in uničuje gospodarsko ravnovesje.

Da je treba za izboljšanje in ureditev sedanjih razmer doprinesati žrtve, je vsakomur jasno. Toda te žrtve bi morale biti enakomerno razdeljene, ne pa tako, da jih nosi le en del gospodarstva. Sedanja

zaščita dolžnikov bo oškodovala marsikatero gospodarsko existenco upnikov, dolžnikom pa z njo ne bo pomagano, kajti samačasna razdolžitev brez splošnega izboljšanja gospodarskih razmer jih ne bo rešila. Škodovala pa jim bo, ker bo za bodoče kredit uničen in škodovala bo vsled tega celotnemu gospodarstvu. Zato smatramo potrebno, da izrazimo svoje pomisleke proti temu, da se zakonito ščiti samo dolžnike, medtem ko bi bilo treba zaščititi naše gospodarstvo v celoti in zlasti bi se moral zaščititi temelj tega gospodarstva — zaupanje.

Brez zaupanja v naše gospodarstvo vpostavitve rednega in pravnega poslovanja kreditnega sistema ni mogoča. Zato bi zakonodajalec moral storiti vse, da se zaupanje vrne in utrdi ter da se vrne stalnost in sigurnost v gospodarske odnose. Zaščita dolžnikov bo pa imela ravno nasproten učinek, zato moramo želeeti, da naš zakonodajalec svoje stališče v tem vprašanju spremeni ter da usmeri ves svoj trud le na to, da oživi zaupanje v gospodarstvo in da s svoje strani odstrani vse, kar nezaupanje vzbuja. Če to doseže, potem bo gospodarstvu res pomagano.

Važen odlök glede davčne oprostitve.

Zadruga, ki izpolnjujejo pogoje 7. točke čl. 76 zakona o neposrednih davkih, so oproščene družbenega davka in imajo nadaljno ugodnost, da plačujejo rentni davek le po 3%. Ti pogoji so: 1. zadruga mora biti včlanjena pri kaki zvezi s pravico revizije; 2. ne sme deliti čistega dobička; 3. ne sme dajati članom načelstva in nadzorstva tanjem; 4. ne sme nikoli deliti rezervnega zaklada med svoje zadružnike.

Zastran pogoja, da zadruga ne sme deliti čistega dobička, je bilo finančno ministstvo izdalo odlök z dne 23. maja 1929, št. 45.470, da se „deljenje dobička v občekoristne namene ne more smatrati

kot deljenje dobička po čl. 76, točka 7 zakona.“

Ako torej zadruga podeli tu in tam kakšno podporo za občekoristne namene, s tem še ne izgubi pravice do davčne oprostitve. Nastane pa vprašanje, kaj je razumeti pod izrazom „občekoristen namen“. Jasno je, da je včasih težko določiti, ali je namen, za katerega je bila podpora dana, res občekoristen ali ne. V takih dvomljivih slučajih so mogoča različna naziranja, navadno pa se davčna oblast postavi na stališče, ki je ugodnejše za fiskus in se raje odloči za ozkosrčno tolmačenje dotičnih predpisov. V takem primeru ne preostane drugega, ka-

kor da se vložijo pritožba na drugo instanco, eventualno na državni svet.

Neka naša posojilnica je bila lani dovolila večjo vsoto za popravo domače župne cerkve in za godbo domačega gasilnega društva. Dravska finančna direkcija je nato posojilnici poslala odlok sledeče vsebine: „Zadruga smejo nekvarno davčnim ugodnostim razdeljevati podpore in darila, namenjena v humanitarne ali občekoristne namene. Ker se pa zneski, ki so bili naklonjeni za godbo in za obnovo župne cerkve, ne morejo smatrati za humanitarna, oziroma občekoristna darila, se zadrugi odvzamejo davčne ugodnosti po čl. 76/7 davčnega zakona. Zato naj zadruga vložijo napoved za odmero družbenega davka.“

Posojilnica je nato vložila pritožbo proti temu odloku na finančno ministrstvo. V pritožbi je dokazovala, da so gasilna društva občekoristne ustanove, ustanovljene s plemenitim namenom, varovati imetje pred ognjem in s tem očitati tudi davčno moč posameznikov v korist državne blagajne. Te organizacije se smatrajo po vsem kulturnem svetu za občekoristne naprave in ni nobe-

nega povoda, da bi se delala pri nas kakšna izjema od tega splošnega naziranja. Tudi cerkev se mora smatrati za občekoristno napravo. Cerkve so ustanove eminentno socialnega značaja, postavljene zato, da dobiva ljudstvo v njih verski pouk in duševno uteho. Za vzdrževanje morajo prispevati vsi verniki. Če se torej da v ta namen kaka podpora, se vsej cerkveni občini olajšajo javna bremena. Zato je treba tako darilo označiti kot podporo, dano v občekoristne namene.

Finančno ministrstvo je z odlokom od 10. avgusta 1932 št. 47.950/III pritožbi posojilnice v vsem obsegu ugodilo. V tem odloku priznava ministrstvo, da imajo cerkve in gasilna društva občekoristni značaj. S tem, da je posojilnica naklonila podpore cerkvi in gasilnemu društvu, torej ni mogla izgubiti davčne oprostitve po čl. 76/7 zakona o neposrednih davkih, kajti podpore je naklonila v namen, kateremu pripade tudi rezervni zaklad v slučaju razdružbe zadruga. Zaradi tega je bilo treba pritožbi posojilnice ugoditi, razveljaviti pa neosnovani odlok finančne direkcije s katerim se je bila posojilnici odvzela davčna prostost.

Zvezine objave.

Dolžnosti zadrug po obč. zboru. Po obč. zboru morajo zadruga napraviti sledeče vloge:

1. Zadržni zvezi kot revizijski oblasti je treba poslati celoten prepis zapisnika o občnem zboru in dva izvoda računskega zaključka za preteklo upravno leto. Zadruga prosimo, da naj to svojo dolžnost izvrše takoj, da ne bo treba članic opominjati.

2. Kraljevski banski upravi dravske banovine in Ljubljani je potom sreskega načelnštva predložiti en izvod računskega zaključka, na katerem naj se na prvi strani zgoraj pod robom napiše pripomba, na katerem občnem zboru je računski zaključek odobren. (Za zadruga na Hrvatskem ta dolžnost ne obstoji. Pač pa morajo hrvatske zadruga v krajih, kjer velja hrvatski združni zakon, vsako leto po občnem zboru predložiti trgovskemu sodišču zapisnik o skupščini in odobreni računski zaključek.)

3. Dravski finančni direkciji v Ljubljani

(oddelek za neposredne davke) se mora poslati računski zaključek v dveh izvodih (člen 105 pravilnika za izvrševanje o neposrednih davkih) in prepis zapisnika o občnem zboru; vendar ni treba predložiti celotnega prepisa, ampak se lahko ta prepis pošlje le v izvlečku o onih točkah, ki se nanašajo na odobritev računskega zaključka in na sklep o uporabi, oziroma razdelitvi čistega dobička. Zadruga v savski banovini pošljejo te spise savski finančni direkciji v Zagrebu. Pripomniti je, da morajo te spise predložiti finančni direkciji vse zadruga brez izjeme, torej tudi one, ki so proste družbenega davka, da more davčna oblast kontrolirati, če so se trajno izpolnjevali pogoji, pod katerimi se priznava davčna prostost.

4. Pristojnemu trgovskemu sodišču se mora poslati predlog za vpis novih članov, oziroma za izbris izstopivših odbornikov ter za vpis premembe pravil, to pa seveda le tedaj ako se je zgodila v sestavi načelstva, oziroma pravil kaka izprememba.

Prošnja zadrug za državno podporo.

Kmetijsko ministrstvo nas je opozorilo, da se mnoge zadruge obračajo nanj s prošnjami za državno podporo ali za razne intervencije in da te prošnje kar naravnost pošiljajo ministrstvu. Tako postopanje povzroča mnogo nepotrebnega prepisovanja in izgubo časa, ker se morajo take vloge ponovno vračati ali združnim zvezam ali pa banski upravi v izjavo, predno more ministrstvo izdati rešenje. Zato naj se razne vloge ne pošiljajo direktno ministrstvu, ampak potom banske uprave. Zadruga, ki so včlanjene pri kaki revizijski zvezi, naj dostavljajo take vloge svoji zvezi, ki jih bo potem preko banske uprave odposlala ministrstvu.

Dalje opozarja ministrstvo, da mu dohajajo od raznih kmetijskih organizacij in zadrug vloge, katere so nekolikovane, toda ni na njih nič označeno, ali so njihove vloge proste taks ali ne. Take vloge se v bodoče sploh ne bodo jemale v poštev in se o njih ne bodo izdajale rešitve. Zato naj se razne vloge, ki se predlagajo ministrstvu, opremijo z odtisom štampljke, iz katerega odtisa je razvidno, da uživa zadruga taksno prostost in da ji torej take vloge ni treba kolkovati.

Davki in takse.

1. **Davek na poslovni promet** je treba plačati v teku 30 dni po preteku vsakega trimesečja, torej za januar, februar in marec 1933 do konca aprila 1933 itd.

2. **Uslužbenski davek.** Delodajalci so dolžni od uslužbencev pobrane zneske odpremiti davčni npravi najkasneje 15. dan po preteku vsakega minulega meseca. Oni delodajalci, ki plačujejo uslužbenski davek v davčnih znamkah, ki jih nalepljajo v davčno knjižico, morajo te knjižice tekom januarja 1933 predložiti na vpogled davčni upravi.

3. **Davek na samce** je stopil v veljavo dne 1. januarja 1931. Temu davku so zavezani vsi neoženjeni moški in vdovci brez

zakonskih otrok, ki stanujejo v mestih ali pa v takih krajih, kjer ima svoj sedež sresko načelstvo in ki so pred 1. januarjem 1931 izpolnili 30. leto starosti, tega dne še niso izpolnili 60. leta ter imajo nad 2500 Din mesečnih dohodkov. Davek znaša za moške od 30 do 35 leta 50 %, od 35 do 40 let 40 %, od 40 do 50 let 25 %, od 50 do 60 let 10 % direktnih davkov. Vsi delodajalci morajo takih uslužbencem odtrgovati ta davek skupno z uslužbenskim davkom. Odtegnjene zneske morajo odvesti davčnim upravam v gotovini in ne z davčnimi znamkami. V ostalem veljajo za ta davek iste odredbe, kakor za uslužbenski davek.

4. **Davek za rente** morajo zadruga, ki so ga dolžne plačati, poravnati najkasneje v 45 dneh po preteku vsakega polletja, torej za drugo polovico lanskega leta najkasneje do 15. februarja, za prvo polovico leta 1933 pa do 15. avgusta 1933.

5. **Ostali neposredni davki** dospevajo v plačilo v štirih enakih letnih obrokih do 1. januarja, 1. aprila, 1. julija in 1. oktobra ter se morajo plačati najkasneje do 15. prihodnjega meseca po dospelosti. Kdor bi do tega dne ne plačal zapadlega obroka, se mu od neplačane vsote zaračunajo 6 % zamudne obresti in se izterja neplačani davek z obrestmi vred prisilno.

Od tega pravila obstoji izjema za zemljiški davek, ki se mora plačevati v dveh enakih letnih obrokih najkasneje do 15. avgusta in do 1. novembra.

Dokler se ne izvrši nova odmera za leto 1933, se plačujejo neposredni davki po predpisih za leto 1932.

6. **Dopolnilna prenosna taksa.** Po tarif. post. 12. pripomba 12 taksne tarife je treba dopolnilno prenosno takso, če ne presega 500 Din letno, plačati v celotnem iznosu do 31. januarja. Ako taksa presega 500 Din letno, se plačuje v trimesečnih obrokih v naprej in sicer prvi obrok do 31. januarja, drugi od 1. do 15. aprila, tretji od 1. do 15. julija in četrti od 1. do 15. oktobra.

XXVII. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. n. z., se bo vršil v četrtek, dne 2. februarja 1933, ob pol 8. uri zjutraj v Ljudskem domu v Št. Vidu nad Ljubljano. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobrenje računskega zaključka za leto 1932. 6. volitev načelstva in nadzorstva. 7. slučajnosti.

Občni zbor Kmetijskega društva v Št. Vidu nad Ljubljano, r. z. z. o. z., se vrši dne 28. februarja 1933, ob 7. uri dopoldne v Ljudskem domu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrditev računskega zaključka za leto 1932. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Vidu pri Ptujju, r. z. z. n. z., se vrši v nedeljo, dne 12. februarja 1933 po rani službi božji v Slomškovem Domu v Št. Vidu pri Ptujju. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žilindra baza 18% Din 118.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 kg à Din 98.— in po 100 kg à Din 98.—; kalijeva sol po 100 kg Din 170.—, kostni superfosfat Din 122.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 210.—; apneni dušik v papirnatih vrečah Din 180.—; kostna moka Din 95.—; mešano gnojilo „KAS“ Din 133.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 140.—; cement dalmatinski Din 54.—; cement Trbovlje v papirnatih vrečah Din 64.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 2.—; modra galica Din 5.50; žveplo Din 3.50. Pri vagonem odjemu

VII. redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Uncu, r. z. z. n. z., se bo vršil na Svecnico, dne 2. februarja 1933 pop. ob 3. uri v župnijski pisarni. Dnevni red: 1. čitanje revizijskega poročila. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1932. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Ljudska posojilnica v Celju, r. z. z. n. z., obrestuje od 1. januarja 1933 dalje nevezane hranilne vloge po 4%, vloge proti trimesečni odpovedi pa po 5½%.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Šiški, r. z. z. n. z., obrestuje od 1. januarja 1933 dalje nevezane hranilne vloge po 5%, vezane vloge pa po 6%.

Društvo za štednjo i zajmove u Omišlju, r. z. s. n. j., zaključilo je, da će u buduće plačati na uložne knjižice Din. 100 (sto) mjesečno po mogućnosti nešto i više.

se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700 do 2.000; čistilnik 10 sit Din 1.500; plugi Din 500 do Din 940; reporeznica M. R. Din 550; trijerji Din 2.000 do 3.500; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200; robkači Din 900; sadni mlinci Din 1.400 do Din 1.700; brzoparilniki Din 1.050 do Din 2.800; kosilni stroji Din 2.000; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800; patent motike „Rapp“ Din 70.—. — Nitrofoskal, apneni dušik pri najmanjšem odjemu 2000 kg franko vsaka postaja.

POSLOVNE KNJIGE IN TISKOVINE.

Vse članice opozarjamo, da ima Zveza v zalogi vse knjige in tiskovine, kakor jih zahteva poslovanje kreditnih, blagovnih, produktivnih in drugih vrst zadrug. — Mnoge tiskovine nudijo za poslovanje znatno olajšanje in zagotavljajo pravilnost kot npr. zapisnik o občnem zboru, vloga na sodišče, rač. zaključek. — Zveza ima v zalogi tudi vse pisarniške potrebščine, kot npr. svinčnike, peresa, pečatni vosek, papir, pivnike, registratorje, preluknjače itd. — Zveza z naročanjem na debelo zagotavlja tudi najnižje cene.

V sledečem podajamo cene za najvažnejše tiskovine (I.), knjige (II.) in vzorna pravila (III.):

I.		Komad			Komad
Rač. zaključki za hranilnice in posojilnice	Din	—50	Knjiga tekočih računov	50 listov	Din 40—
za blagovne zadruge		—50	Knjiga tekočih računov	100 listov cel gradl.	72—
Zapisnik o rednem občnem zboru		—50	" " " " "	200 " celo plat.	120—
Vloga na sodišče (sprememba v načelstvu, ali prememba pravil)		—50	Amerikanski journal za blagovne zadruge	" nova izdaja	230—
Izpiski iz knjige hranilnih vlog oz. posojil		1—	Knjiga denarnih listkov	100 strani	15—
Obvezne izjave za dolžnike		—40	" " " " "	200 " " " " "	25—
Tiskovine za izvl. tek. rač.		—30	Knjiga pristopnic	50 listov	12—
Zadolžnice na poroštvo		—75	" " " " "	100 " " " " "	16—
Zadolžnice na vknjižbo		—75	" " " " "	200 " " " " "	34—
Zadolžnice na amortizacijo		—75	"Straca" 100 listov	Din 65—, 50 listov	40—
Prošnje za posojilo		—50	Blagovni skontro	100 listov	75—
Pogodba za kredit v tek. rač.		—75	Blagovni skontro	50 listov	45—
Obrestne tabele (na kartonu 3 1/2% do 6%)		2—	Nakupna prodajna knjiga	100 listov	75—
" " " " " "		3—	Nakupna prodajna knjiga	50 listov	45—
" " " " " "		3—	Blago oddajni bloki	" " "	22—
" " " " " "		3—	Vložni zapisnik	50 listov Din 30, 100 listov	50—
Listek za izplačilo vloge		—10	Vložni zapisnik	200 listov	90—
Listek za izplačilo posojila		—10	Hranilne knjižice (lično vezane v šagripapir)	" " "	4—
Opomin dolžniku Din —10, Opomin porokom		—10	" " " " " "	(vezane)	3—
Opomin za podaljšanje posojila		—15	" " " " " "	(broširane)	1—
Zemljeknjižni predlog (list)		—40	" " " " " "	(celo platno)	550
Pole za inventuro		—75	Zadružno-posojilne knjižice	" " "	3—
Potrdila		—10	Nakupne knjižice	" " "	140
Izpiski (nova tisk.) tek. rač.		—75	Knjižice za imetnike tekoč. računa	16 list.	475
Rač. zaključki (kartonirani po 20 komadov) za kreditne in nekreditne zadruge (zvezki)		22—	Knjižice za električni tok	" " "	150
Denarne kuverte		—65	Imenik zadružnikov	20 listov	20—
Kuverte za dopisovanje z Z. Z.		—10	Imenik zadružnikov	30	25—
Dopisnice za dopisovanje z Z. Z.		—05	Imenik zadružnikov	60	40—
Mlekarske pole		—75	" " " " "	100	70—
Tiskovine (priloge menični kredit)		—75	Knjiga porokov	" " "	20—
Mape za zadolžnice		8—	Knjiga odstopnic (broširano)	" " "	6—
Mape za ustanovne listine		12—	Sejni zapisniki	" " "	26—
			" " " " "	100 listov	30—
			Trgovske knjige z 2 kolonami	" " "	26—
			Indeksi	" " "	20—
			Mlekarske knjižice	" " "	375
			Saldo-Konti na trdem papirju	50 listov	30—
			" " " " "	100 " " "	50—
II.			III.		
Knjiga hranilnih vlog	50 listov	Din 60—	Pravila za hranil. in posojil. (Rajfeis.)	Din	2—
" " " " "	100 " " "	105—	Pravila za hranil. in posojil. (Schulz.)	" " "	2—
" " " " "	150 " " " celo platno	160—	Pravila za kmet. nabav. in prod. zadruge	" " "	2—
" " " " "	200 " " " pol usnje	270—	Pravila za živinorejske zadruge	" " "	2—
Knjiga posojil	50 listov	70—	Pravila za kmetijska društva (strojne zadr.)	" " "	2—
" " " " "	100 " " "	115—	Pravila za mlekarske zadruge	" " "	2—
" " " " "	150 " " "	155—	Pravila za zadružne elektrarne	" " "	2—
" " " " "	200 " " " pol usnje	270—	Pravila za zavarovanje goveje živine	" " "	2—
Razdelnik za kreditne zadruge	50 listov	60—	Pravila za strojne zadruge	" " "	2—
" " " " "	100 " " "	100—	Pravila za živ. selekcijske zadruge	" " "	2—
" " " " "	150 " " " celo pl.	135—	Pravila za pašne in gozdne zadruge	" " "	2—
Razdelnik za nedelarne zadruge	24 listov	40—			
" " " " "	50 " " "	60—			
" " " " "	100 " " "	100—			
" " " " "	200 " " "	170—			
Blagajniški dnevnik	100 listov	45—			
Blagajniški dnevnik	200 listov celo platno	95—			